

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijače velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — O pravištvu, na katero naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Slovenska zmaga pri volitvah v Idriji.

V nedeljskejši številki smo priobčili dva telegrama iz mesta Idrije, ki sta poročala, da so pri volitvah v mestni občinski zbor zmagali Slovenci in sicer v tretjem volilnem razredu s 148 glasovi proti 39, katere poslednje so dobili kandidati nemškutarjev, (torej so tu zmagali naši z velikansko večino), v drugem razredu pak s 23 proti 18 glasovi, kakor se nam baš danes tudi piše. Uže tam smo naglasili važnost teh volitev, a tudi danes jim hočemo nekoliko besedij posvetiti.

Piše se nam iz Idrije o hudih, nepostavnih in nepoštenih pritiskanjih, s katerimi so nasprotniki hoteli ustraševati domačine volilce; imenujejo se nam dotičnih imena in nezakonita, pravni čut žaleča dejanja in mi smo popolnem preverjeni, da so vsa resnična — vendar ne moremo jih v „Slovenskem Narodu“ priobčiti, ker izkustva nas uče, da nam bi precej list konfisciran bil.

Da pa je kljub vsem tem pritiskom, katere samo v misel vzeti moremo in smemo, zmagala in večino dobila slovenska narodna stranka, in sicer zdaj po ondan ovrženih prvih volitvah tudi ob drugem voljenju, to je tem častnejše za Idrijčane, tem lepše za narodno stvar in tem tolažljiveje za našo prihodnost! Nemškutarji so ondan, ko prve volitve niso bile potrjene, z veseljem telegrafirali v dunajske liste, da zdaj v drugič, je „der sieg der verfassungspartei unausbleiblich.“ Britko so se zmotili, hvala Bogu!

Idrija je bila prej narodno zastopana, ali

potem so jo bili nemškutarji v roke dobili in uže so se veselili, da jo imajo za zmirom, da narodnej stranki ne bode več mogoče prodrati pri katerih koli volitvah. Ali glejte jih vrlih Idrijčanov, kako so se vrlo vzdignili in dali čast domačinstvu.

Ali nij to dokaz, da se naš narod tu pa tam pač more ukloniti sili in prevečini, ali trajno premagati se narodni slovenski duh več ne da, — potlačen danes, dvigne se jutri z elementarno močjo in podvojeno vstrajljivostjo krepko zopet po konci! To naj nam bode v izpodbujajo, da ne klonimo ni mi, da delamo in trdno upamo boljše bodočnosti za sveto našo stvar!

Idrijske volitve naj bodo tudi dobro znamenje za prihodnje deželne volitve, ki nas čakajo v letu 1877. Nemškutarji se nadejajo večine. Pripravljeni bodimo, da jim posvetimo, kakor so jim posvetili Idrijci, katerim naj danes po vsej Sloveniji, kjer beró ta list svojo slovensko domovino ljubeči njeni sinovi, zadoni krepek: živeli taki zavestni in vrli meščanje!

Govor slovenskega poslanca g. Nabergoja o soli.

(V seji državnega zbora 16. decembra 1876 po stenografskem zapisniku.)

Nikakor ne nameravam spuščati se v kritiko o solnem monopolu. Slavna zbornica jih je slišala uže veliko, posebno v marčjevi seji leta 1874. Nadaljevati hočem le, kar se je tam začelo.

Takrat je namreč gospod finančni minister obetal, da se bode izboljšala postava od leta

1868 in da se bode sklenila pogodba z Ogersko o znižanju solnih cen.

Ker se to nij zgodilo, dovoljujem si, vlado opozoriti, da sedanja obravnavanja z Ogersko ponujajo ugodno priliko, da se tudi ta posebni račun z Ogersko dogovori.

Ogri, gospoda moja, so gospodu finančnemu ministru in nam politično stanje tako zasolili, da je za njih posebej še dobro, ako materijal za to dobodo po znižanih cenah. (Veselost.) Jaz bi pa tudi obrnil pozornost vlade na odpravljenje solnega monopola.

Nadomestilo bi to novo uredjenje davkov, posebno pa osobni dohodninski davek. Jaz mislim, da je oni davek uže tako odločen, da pokriva izpadek v dohodkih, in primerno je, da se vzame kot potrebno zlo tudi izpadek, ki ga bo prouzročilo svobodno narejanje soli. Ta izpadek se bo močno pomanjšal, ker prvič odpadejo sedanji veliki režijni stroški monopolovi, drugič, ker se bode za sol nabralo veliko novih davkov, in sicer pridobitni davek solne industrije, hišni davek za hiše, kjer se bode sol delala, končno ona tangenta k osobnemu dohodninskemu davku, ki dohaja sploh iz dohodkov salin.

Mislim, da se ne motim, ako trdim, da se bode s temi momenti izpadek reducirjal k večjemu na tretjino, katera tretjina odpade potlej na splošni osobni dohodninski davek. Pa se ta tretjina tudi v tem lahko zmanjša, da se posebni solni davek naloži na ono zemljo, kjer se bode sol delala, ki se pa davkom ne more odtegniti.

Gospoda moja! za avstrijske Primorce je osvobodjenje soli življensko vprašanje, svobodno

Listek.

Šola pri starih Grkih.

(Konec.)

Borili so se dečki in mladenči goli in pred boritvijo se mazali z oljem, ali jih je pa mazal poseben maziljač, da je bolj gibčno postalo in da je bilo teže koga krepko prijati, lože pa se izmuzniti. V ravno nasprotni namen so se pa tudi s posebno za to pripravljenim peskom po mastnem telesu trosili. Borili so se na dva poglobitna načina, namreč ali stoje ali valjaje se po tleh. Potem so pa še mnogo razločkov imeli v načinu prijemanja, spodbijanja, metanja itd. Če so se tako naborili, so si blato s telesa s posebno strugačo, katero so v ta namen soboj prinašali, postrgali, in potem se oprali, ali če je bila kaka voda blizu, so se vanjo kopat poskakali. V imenitnejših palestrah pa je bilo za gorke kopelji poskrbljeno. Po kopelji so se pa zopet dali z oljem mazati, ker se je mislilo, da je to zdravju ugodno.

Zelo navadna vaja je bila tudi povsodi, kjer je bila prilika za njo, plavanje, in videti je, da tega nij lahko kdo zanemarjal, ker se je v pregovoru reklo o človeku, ki nič nij znal, da „ne zna plavati ne brati“.

Tako je dobilo mlado telo v palestri moč in krepost in po dolgem in skrbnem privajanju tudi oni izraz blage in nrayne dostojnosti, po katerem se Helenec na starih slikah odlikuje. Njegova koža pa se je od solčnih žarkov, blata, olja in vode utrdila in dobila tisto zagorelo barvo, ki je bila znamenje čvrstega zdravlja nasproti bledini in belosti tistih, ki se iz katerih koli uzrokov nijso udeleževali telesnih vaj v palestri.

Kadar šo se dečki izučili telovadbe, so zapustili palestro. Kdor se pa je hotel še bolj temeljito izuriti v telovadbi, da bi sposoben postal tudi pri slovesnostih očitno se kazati, je nadaljeval telovadni uk, toda navadno je pustil pedotriba in se podal h kakemu „gimnastu“, ki nij bil samo prost, praktičen učnik, ampak tako nekak profesor telovadbe, ki je tudi teoretične znanosti o svojem predmetu

imel in zarad tega tudi več veljal od pedotriba, kakor so n. pr. v naših časih „pedagogi“ bolj čislani od „šolmaštrov“. Pri gimnastu tedaj so se izobraževali „atleti“, ki so enostransko le svoje telo na vse načine za slovesne igre urili. Toda grški izobraženci za to enostransko pretirano telesno izurjenost nijso veliko marali, ker je bila za harmonijomej dušno in telesno oliko škodljiva.

Fantje in mladenči izučeni v telovadbi, vsakemu dostojno izobraženemu Grku potrebnej, so zdaj hodili o prostih urah v „gimnazij“, vadit in dopolnjevati se v tem, česar jih je pedotrib naučil. Gimnaziji nijso bili privatne učilnice, ampak javna vadišča in shajališča moški mladini. V Homerjevih pesnih se omenja za take vaje le odprt prostor s primerno napravljenim tlakom pod milim nebom. S časom pa so se okolo takih tlakov začela zidati poslopja, v katera so se umikali o neugodnem vremenu, kjer so shranjevali obleko, spravljali olje, pesek in druge potrebne reči. Ker so bili mladenči po vajah vsi blatni, so pripravili tudi kopelji v poslopji,

narejanje vir novega dviganja tovarniške obrtnije, živinoreje itd.

Sedanje narejanje soli in manipulacija v Primorju je iracionalno in polno krivične strogosti, katera se monopola drži in žali pravno čuvstvo prebivalstva. Kako pa more drugače biti, ako se sol zaradi preobilnega narejanja zopet v morje vsiplje; ako izvažajo sol posebno društvo v Piranu, in se tam po veliko nižjih cenah prodaja, celo po 30 kr. cent, dočim mora ubogi Primorec sol kupiti za celih 6 gl. cent, torej 20krat dražje, (čujte! čujte!) da si nasoli svojih par rib, ali pa ovčje in svinjsko meso.

Mi Primorci smo zares obsojeni, da ne moremo porabiti obilice, ki nam jo ponuja priroda in moramo stradati. Čas bi bil, da bi vlada resno na to mislila, da odpravi to zlostanje, in da jo k temu spodbudim — to je namen mojih besedij.

Država in železnice.

Vprašanje, ali so bolji državne ali privatne železnice, je jako kontroversno v teoriji in praksi. Gotovo je le, da država zida dražje nego posamezni podvzetnik, in sme se tudi trditi, da napravlja poslovanje železniško v državnih rokah več stroškov nego jih imajo podvzetniki. To narodno gospodarsko načelo je utemeljeno, rekli bi v človeški naravi, ker kakor se nekako frivolno izrazuje nek nacionalni ekonom, vsak podvzetnik, ki pride v kupčijskih zadevah neposredno v dotiko z državo ima prepričanje, da mora kaj odščipniti, ker taka kupčija zadeva veliko celoto, v kateri pride na posameznega vendar le majhena izguba.

Ta tendenca, ki je sploh nervus vsega kupčijskega življenja, prevladuje sicer tudi pri zidanju železnic v režiji koncesije in državno garancijo, kjer si nasproti stoji obojestranska špekulacija, države na eni in podvzetnikov na drugi strani in mogoče je, da so včasih tudi državniki dobri špekulantje. Se ve da velja to le takrat, če se kreirajo železnice strogo po narodno-gospodarstvenih načelih, in po politični prijaznosti.

To načelo prodrlo je pri nas s koncesijsko postavo od 14. septembra 1854. Državne železnice so se poprodale in dajale nove koncesije.

da so se v njih ocedili in tudi okrepili. Tako so nastale velike in znamenite stavbe, umetno z obilnim stebrovjem zidane, oskrbljene z vsem, kar je služilo v ugodnost vadečim se mladenčem, združene s košatimi drevoredi in ozaljšane s krasnimi izdelki grškega kiparstva.

Ker je bila telovadna izurjenost bistven del grške izobraženosti nij bilo skoro nobeno grško mesto brez gimnazija. Sloveli so po krasni stavbi in umetno izdelanih kipih, gimnaziji v Olimpiji, Korintu, Delfih, posebno pa v Atenah, kjer so bili ob času najlepšega razcveta atenske države trije; pozneje, ko je tudi rimska mladež v Atene hodila in jih pomagala polniti, sta bila postavljena še dva.

Vitruvij, umetni stavitelj iz dobe prvega rimskega cesarja nam popisuje tak po grških zgledih zidan gimnazij svojega časa. Ker se pa malo da ne vsi deli že omenjajo pri pisateljih Sokratove dobe smemo verjeti, da je njegov gimnazij bistveno tak, kakršni so bili grški četrtega stoletja.

Tak gimnazij je imel dva glavna dela; in sicer je bil sprednji del čveterostrano

Računalo se je na oni notranji motor kupčijskega življenja, ki živi v individualnosti podvzetnika, ki zna ali ne zna gledati v prihodnost, kombinirati ugodne ali neugodne okoliščine, ter tako doseči z najmanjšimi stroški največji dobiček. Raznetiti se je hotel špekulativni duh, kateri je obogatil že toliko držav, država pa naj bi stala na strani in pridržala si za čas koncesije le nekoliko kontrole.

In kaki so bili nasledki tega postopanja? Znano je da se govori pri nas že mnogo let o saniranju železnic in pred kratkim je nekdo slavil „visoko misel“ vlade, kako se je to izvršilo ali kako se ima še zgoditi, če tudi te besede niso napravile na vse poslušalce resnega utisa.

Železnice naše so namreč dandenes v prav slabem stanu, nekaj jih je celo na tem, da poginejo, ako jim država ne pride na pomoč. Koncesije so se v zadnjem desetletju le prerado dajale in nij se zmirom ozir jemalo na strogo gospodarstvene, ampak velikokrat na politična načela. Špekuliralo se je mnogo, ali to je večkrat prineslo koristi podvzetnikom, malokdaj podvzetji. Zaradi tega predlaga se sedaj jako radikalni načrt, ki ima omejiti individualno prostost, na katero se je vpiralo od leta 1854 in država naj vzame železnice, ki so vedno v denarnih stiskah, zopet v svoje področje.

Gospodarstvo pri nekaterih železnicah je bilo tako, da niso sama zahtevala vedno večjih garancijskih predplačil, ampak da celo niso v stanu pokriti poslovnih stroškov, da namreč ne zaslužijo toliko, kar potrebujejo za vsakdanjo rabo. Zarad tega predlaga se dvojno sredstvo.

Glede onih železnic, ki so na garancijskih predplačilih preveč zadolžene, naj ima država pravico sekvestrirati jih, one pa, ki imajo poslovni deficit, naj prevzame sama ali pa da drugim v promet.

Zanimive so v tem obziru nekatere date vladne predloge. Poslovni deficit imajo, ne glede na arlbersko železnico, za katero se je posebej skrbelo s postavo 28. marca 1875. l., tri železnice in sicer: prva gališka, nadvojvoda Albrechtova in železnica cesarice Elizabete, glede solnograško-tirolske črte, tako

poslopje, 1200' (2 stadija) v obsegu. Prostorno dvorišče v sredi je bilo obdano s stebnatimi lopami, za katerimi so bile razne dvorane in sobe za vaje in igre, shrambe za obleko, olje, pesek in drugo pripravo, potem razne kopelji itd. Na eni strani so bili po lopi sedeži za govorniške vaje in modroznanske govore. Na dvorišču so se navadno vadili, če je le vreme pripuščalo. Za tem poslopjem je bil še nekoliko večji obzidan prostor, od treh strani s stebrovjem obdan. Na desni in levi strani so bili široki uglašeni poti za vajo v tekanji, po sredi pa so bile goste vrste košatih platan, pod njimi sedeži in sem ter tje krasni kipi. Ob zadnji strani tega prostora je bil potem navadno še tretji del, namreč veliko tekališče, okoli in okoli obdano z vrstami sedežev za gledalce.

Po teh gimnazijah tedaj so se poskušali prihodnji državniki in vojskovodji, po teh lopah so se izobraževali izvrstni govorniki, v vabilni senci teh platan so modroslovci razlagali svoje nauke mladim poslušalcem. Todi so se pa tudi klatili postopači, ki so se kratko-

zvale Gizeline železnice. Deficit teh železnic znaša do konca leta 1875 813.660 gold.

Stavilo se je večkrat vprašanje, ali je država vezana sprejeti ta dolg na svoje rame in iz pravnega stališča se ne da dvomiti, da ne. Ali pomisliti je treba, da je v železnicah investiran velikanski kapital, da če postanejo železnice insolventne, bi to vplivalo jako neugodno na naš, ne samo železniški, ampak ves državni kredit, ker bi finančni svet sklepal iz nevednosti železniških papirjev, na veljavo in zanesljivost državnega kredita. Zarad tega naj prevzamejo vsi državljani izgube posestnikov železniških papirjev. Razumljivo je pa tudi, da država ne sprejme te velike butare le zarad tega, da reši dotična društva denarnih stisk, temuč, da si prihrani pravico, razpolagati sama o sprejetih železnicah, da jih obdrži v lastnem gospodarstvu ali pa jim poišče novih, boljših gospodarjev.

(Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. decembra.

V državnem zboru 18. dec. je poslanec desnice Lienbacher v svojem govoru rekel: Ker stroški za pravosodje raste, vpraša se, ali je glede postavojače in pravosodstva kaj na bolje prišlo? Žalibog, mora se reči da ne. Govornik potem kritikuje neke posamezne postave in določila v novem pravosodstvu, očita da je justica postala stranki služeca (partejustiz), in graja vladno postopanje proti časnikařtvu. „Terjati se more, da bi se ravnalo z vsemi strankami jednako, ali to se ne godi.“ Lienbacher pripoveduje, kako je bil nek državni pravdnik iz Salzburga v Linc za kaznen prestavljen, ker je bil samostalen jurist. „Dostojanstvo justičnega ministertva nij samo nevarno temuč je naravnost oškodovano“, pravi, graja druge dogodke naše justice in končuje z besedami: „Le če se v Avstriji zaupanje ljudstva povzdigne, in če prepričanje zopet povrne, da se vse pri sodnijah in drugih organih po postavi ravna, le potem se povrne tudi kredit, potem se zopet okrepeča čut postavne varnosti in vsak Avstrijec bode zopet gledal z zaupanjem v prihodnost.“ (Ta govor Lienbacherjev je naredil velik vtis. Celo ustavovorni listi pravijo, da še noben justični minister nij bil tako prijet.)

Poslanec dr. Promber tudi graja, da se je prehitro preveč postav naredilo, ki niso

časili s kramljanjem in opravljanjem drugih ljudij. Tudi atleti so tu kazali svojo moč, so si v težkih vajah zvižali ude in v trdem boji s pestmi zobe izbijali.

Malo pozneje kakor telovadni poduk pa tudi ob istem času se je začel poduk v čitanji in pisanji pri „gramatistu“, ki je bil pa malo čislán, kakor sploh vsi ljudje, ki so s svojim delom dobiček iskali, pa njega so še manj spoštovali kakor pedotriha v palestri. So se pa tudi tega posla največkrat taki ljudje lotili, katerim je uže pri vseh prejšnjih podvzetjih spodletelo.

Gramatist je svojim učencem kazal, kako se pišejo pismenke in oni so morali za njim poskušati. Če so se tako ob enem pisati in čitati naučili, so prebirali pripravnó berilo iz Homerjevih, Heziodovih, Solonovih in Teognidovih pesni, pregovore in tudi Ezopove basni. Ker je pa redko kateri učenec imel tako zbirko so si morali posamezne kose prepisavati. Teh so se potem na pamet učili in v šoli jih učitelju pravili. Tako se jim je mlada duša napolnila z lepimi vzori moške izvrstnosti iz

primerne praktičnosti in izobraženju ljudstva. Tudi on graja način, kako se preganja časnikarstvo, katero bi se, pravi, najmenj smelo goditi pod ministerstvom, ki je izšlo iz liberalne stranke. Pravica se ne sme v tem iskati, da se v vsakej iskri vidi uže plameneč požar.

Minister Glaser se zagovarja v jako obširnem govoru. — Potem govori dr. Vošnjak rekoč, da zdanje ministerstvo zasluži ime konfiskacijskega ministerstva. On dokaže, da je letos bilo okolo 800 listov konfisciranih, število, ki prej nij bilo nikdar doseženo. — Poročevalec dr. Demel odgovarja, da so mej časnikarstvom čudni listi; tako na priliko klerikalno časopisstvo zoper svoje lastne škofo ščuje, kakor je to (pravi Demel) na Kranjskem resnica, kjer hajska časništvo zoper škofa Pogačarja. Tam na Kranjskem so ravno klerikalni listi, ki priporočajo vernikom, naj se proti škofu Pogačarju drugače obnašajo, nego se sploh uči.

Dr. Vošnjak konstatira, da na Kranjskem nij bil noben časopis zaradi hujskanja zoper škofa Pogačarja konfisciran. (Nemški gospod Demel je nekaj zvoniti slišal, pa nij vedel kaj in odkod. Uredn.)

Vnanje države.

Turški velmož Mithad-paša baje močno svetuje naj porta naredi mir. — Iz Carigrada se dalje brzojavlja, preko Pariza (torej kalen vir), da je Rusija miroljubnejša postala na predkonfenci, da ne terja več okupacije in, take reči, ki imajo uže na čelu pečat neverjetnosti. — Preko Peterburga pa dohaja vest, da so dela predkonference uže toliko dogotovljena da se prava konferenca more v soboto začeti.

Povedali smo uže, da na **Nemškem** nij kakor se vidi, nič tal za svobodo, temuč Bismark vlada samovoljno in takozvano nacional-liberalna nemška stranka na trebuhe popada če on le čelo nagrbanti. Zbornica je sklenila bila, naj se urednik ne sili v tiskovni pravdi pričati, naj se povsod porotniško sodi v tiskovnih pravih itd. Ali na Bismarkov migljaj so vse zopet ovrgli. To imenuje celo graška nemška „T.“ političen bankerot in hudo se jej dela, ko vidi, da bode na Nemškem le še socijalni demokrati in katoliki za svobodo potegovali se.

Domače stvari.

— (Iz seje deželnega odbora 16. t. m.) Predlogu pomnoženega krajnega šolskega sveta v Žužemberku, da se služba nadučitelja na dvorazredni ljudski šoli v Žužemberku, podeli sedanjemu učitelju na fabriškej

šoli v Kočevji Francu Koncilija, je deželni odbor pritrdil ter je sklenil, da se predlaga za nadučitelja v St. Vidu pri Zatičini sedanji učitelj Alojzij Račič iz Čateža. Od več odgorskih postaj predložene pogodbe zaradi dajanje hrane in priprege za odgonce l. 1877 bile so potrjene in došle ponudbe za pripravo lesa za zidanje norišnice na „Studencu“ rešene.

— (Bizoviška čitalnica) vabi vljudno svoje družbenike k občnemu zboru na sv. Štefana dan, to je 26. t. m. ob 4. uri popoldne. Odbor.

— (Od Turkov.) Te dni je šlo iz Trsta skozi Ljubljano 18 magjarskih oficirjev, ki so bili šli Turkom na pomoč proti Srbom. Šli so domov v Magjarijo, raztrgani, zmrznjeni in sestradani in brez denarja kakor po šubu, ker pri Turkih nijso nič dobivali razen kave in tobaka. Turki sami nič nemajo. Tako jih je minilo magjarsko navdušenje.

Razne vesti.

* (Male prekmalu.) V Gradcu je šel nek dečko, deset let star, s svojimi tovarši iz šole, pa jim je mej potom povedal, da si bo sam življenje vzeti. Otroci so, se ve da, mislili, da se šali. Pri papirni tovarni pa je naenkrat začel teči, pri mostu zažene knjige proč, in zavpije: „Bog vas obvaruj!“ pa ploskne v vodo. Takoj so ga valovi požrli, in truplo se še dozda nij našlo. Bog si ga vidi, da so uže otroci dandenes tako obupni!

* (Major izginil.) Na Dunaji je neki Kannengiesser, major v pokoj, iz gostilnice izginil, popustivši ondi 130 gld. dolgá: policija ga išče. Brž ko ne pa ta človek nij major, nego kak pritepenec, ki v vsakem mestu nekoliko časa ljudi guljufa.

* (Pasji spomin.) Leta 1870 je kupil nekdo pri Lipsiji na Nemškem pol leta starega psa, ki ga je do drugega leta imel. Ker je bil lep in se je laskati znal, se mu je pri gospodarju dobro godilo, dokler ga po dveh letih nij prodal, zaradi rodbinskih razmer, nekemu znancu. Ker pa ta živali nij tako stregel, kakor je hotela, vtekala mu je vedno na prejšnje domovje, in mož je bil prisiljen psa še dalje prodati. Čez štiri leta potem, t. j. letos, je šel prvi posestnik po opravljenju v ono vas, kamor je bil pes nazadnje prodan, in sreča človeka pred vasjo, pred katerim je tekel nek pek. Prvi posestnik psa takoj spozna, pes pa njega še prej, in ko mož zakliče „Kastor!“ skače pes po njem in vesolja njegovega nij bilo ne kraja ne konca.

prejšnjih časov in z ravnili za razne položaje človeškega življenja. Računati so se le v nekaterih učilnicah učili in pri tem uku ali prste ali pa nalašč za ta namen pripravljene kamenčke rabili.

Pozneje, največ okoli 13. leta, so se dečki če nijso bili preubožnih starišev, morali tudi glasbe učiti. Grkom pa glasba ni bila samo za kratek čas ampak mogočno sredstvo v izobraževanje srca človeškega. Njej so pripisovali moč, da pomaga vstvarjati zmornost in soglasnost v človeški duši, kar jim je bil zmerom vzor človeške olike. Pa če je hotela glasba ta namen doseči, je morala zmerom z živo besedo združena biti; glasbe same za se kot umetnosti se mladina nij učila, ampak vadila se je peti lirične pesni in jih spremljati s kitaro ali liro. Na piščal piskati so se le taki učili ki so hoteli postati godci. Svobodnemu Grku pa se ni zdelo dostojno z umetnostjo dobiček iskati.

Ker se je glasba le zavaljo njenega navednega vpliva pri odgoji čislala; zato so se, dokler je sploh dušna zmornost veljala za pod-

lago kreposti, le resne in pobožne pesni z veličastnimi in besedam primernimi napevi rabile. Poskakovanje, slastno igranje z glasovi, ki le ušesa prijetno žegeta, v duši pa le nejasna, megljena čutila budi, je bilo strogo prepovedano, in šiba je v stareji dobi zapela takemu učencu ki bi se bil v pričo učenika kaj tacega drznil. Ali o Sokratovi dobi se je uže zelo jela ljubiti taka nasladna glasba.

Palestra, gimnazij, gramatična in muzična učilnica so bili tedaj po krajih, po katerih se je grška mladina cel dan od solnčnega vzhoda do zahoda potikala.

Predpoldanske ure so bile navadno dušni, popoldanske telesni olik posvečene. O praznikih, katerih je bilo veliko, nij bilo šole. Obhajale so se tudi posebne šolske slovesnosti, kakor n. pr. „Hermeje“ v palestri bogu Hermeju na čast. Deca so takrat prišli ovenčani v šolo; učitelj je daroval Hermeju in po svetem opraviu je mladina jedla, pila in raznotero se razveseljevala. Enake slovesnosti, so bile „Muzeje“ v gramatičnih in muzičnih

Končno psa nij bilo več nazaj spraviti, in moral ga je prvi gospodar zopet v last vzeti.

* (Srebrno morje.) V Danimarki so zapazili na enej ladiji, katera je 7 let po atlantiškem ocejanu plula, da ima spodnji del, ki je z bakrom nabit, močno posrebrren. Ladija je namreč prišla v ladijodelnico, da jo popravi na spodnjem delu. Ostrgali so belo stvar od bakra in ta ostrgana stvar je vrgla 10 odstotkov čistega srebra. Stvar nij izmišljena, ampak gola resnica; učenjaki so sprevideli, da veliki ocejan ima nad šest in trideset milijonov centov srebrnine v sebi.

Tržna poročila.

V Trstu 15. dec. 1876.

Tukajšnja kupčija je skoraj popolnoma mrtva.

Dolgotrajni, nezanesljivi politični odnošaji vplivajo jako občutljivo na našo trgovino; tako daleč uže sega ta prekrita politika, da skoro nihče noče in ne more več sklepati na prihodnost in da bi bila za naše gospodarske okoliščine dosti boljša kar odločna vojna, nego ta neskončna nesigurnost, katera zaprečuje uže dolgo časa vsako veselje do započetij.

Vojna je pa nedvojbeno uže pred durmi; v tem nas potrjuje visoko ažijo zlata in srebra, s katerim se zajedno preminjajo cene prekomorskega blaga, katero je treba plačevati v zlatu.

Je li mogoče solidnemu trgovcu, kateri se mora pri svoji kupčiji naslanjati bolj na statistične, nego na politične kombinacije, napraviti kako večjo trgovino in nij li on primoran omejiti svojo trgovino le na začasno potrebo? Gotovo! In prav to je uzrok, da trgovina peša prav zdaj, ko smo v sezoni največjih kupčijskih opravkov.

Kava—fina Ceylonska in Malabarska sajena (plant.) zaradi trajajočih popraševanj vedno rastoča je dosegla vsled popolnega pomanjkanja lepega blaga prav visoko ceno, katera se vtegne vzdrževati do srednjega, morda tudi do zadnjega januarja, ker se je dovažanje novega blaga močno zakesnilo. Lepše sorte nižjega blaga prodajale so se prav lahko po zvišanih cenah, katere so trdne zaradi pomanjkanja resnično lepih baž.

Najnižje sorte prodajale so se tudi še precej drago, in čeravno jih ne pomanjkue na trgu, vendar lastniki zopet povišujejo cene, vsled česar se trštvo s tem blagom nagiba rattočim in jako trdnim cenam.

Olje oljkino — fino in najfinejše namizno plačevalo se je zaradi dovažanja novega blaga, po vedno nižjih, počasi padajočih cenah, vendar se ne more z gotovostjo soditi, če bodo današnje cene ostale, ali še padale, kajti vse navadna jedilna olja so gotovo le zaradi pomanjkanja blaga in novih dovaževanj v ceni

šolah pred podobami deveterih Muz, katere nijso nikjer manjkale.

V 16. letu je mladi Grk navadno dal šoli slovo. Revnejši starši pa so uže veliko prej fantiče, ko hitro se je nekoliko pisati, računati in telovaditi naučil, iz šole vzeli in ga dali učiti kako rokodelstvo.

Za dekleta Grki nijso imeli šol. Kar jim je bilo treba vedeti, so se naučile doma od svojih mater in služabnic. To pa navadno nij presegalo domače delo, kot predenje, šivanje, tkanje itd. V imenitnejših hišah so se tudi brati in pisati učile. Pa vse to je bilo malo nasproti skrbni odgoji možke mladine. Zato so pa tudi grške žene neizobražene, in v družbenem življenju so stale na dosti nižji stopinji kot možki.

Naj bode tu poslednjič omenjeno, da vse kar je tu rečeno najbolj velja o atenski državi in o atenskih razmerah, ker se je tukaj helenški duh najlepše razvil, in ker je atensko življenje naj več vpliva na ostalo helenstvo imelo.

porastla za 2 do 3% in je tedaj tendeece za namizna olja mlačna, za jedilna olja pa prav trdna.

Mast — akopram so cene tega blaga v primeri z angleškimi jako nizke, vendar pomanjkuje večih naročil in ta kupčija se ne oživi toliko časa, dokler ne poide domače blago.

Rajž — italijanski je porastel uže pred nekaj časom za 2 do 3% in se mu vzdržuje ta zvišena cena, katera bode tudi težko tako hitro padla, ker je angleški rajž (Rangoon) porastel za dobrih 5% in zaradi visokih kurzov, pa močnega konsumna ne meni se sploh, da bi mogle cene tega blaga pomikati se nazaj. Glede na to je tendenca za trdne in rastoče cene.

Petrolej nij bil, od kar se ga rabi za svetilno sredstvo, še nikoli tako drag, kakor zdaj, in ker je kupčija s tem blagom letos kaj nenavadnega, odvzeta nam je vsaka podlaga za zanesljivo kalkulacijo. Edini ameriški producenti in izvaževalci bi nam morda lahko povedali kaj zanesljivega glede bodočih cen. — Produkcija petroleja je nekda primerno veliko manjša, nego pa njega velika potreba: zaloge so povsod prav male in tržaški trgovci tudi niso upali zbog nestalnosti valute mnogo naročiti, — zatorej pomankanje tega blaga. Pričakuje se le še ena ladija, ki je odvesljala oktobra meseca, pa se je uže vsa razprodala na morju; od 5. ladij petroleja, ki so odjadrale iz Amerike meseca novembra, so se uže razprodale 3 po f. 32 brez odbitka. Tudi v Italijo se je od tukaj letos pošiljalo mnogo petroleja, kar se nekda dozdej nij zgodilo še nikoli. Za blago, katero se ima izročiti konec decembra do 15. januarja, prašajo lastniki nezasišane cene od f. 38 do f. 40 točnega denarja brez odbitka in splošno mnenje je, da pred koncem januarja nij misliti na padanje cene.

Tedaj še le februarja postane boljše.

Z Dunaja 16. dec. Žitni sejm je postal povsod mlačnejši. Uzrok temu je to, da se malo ponuja, pa tudi konec leta tlači cene k tlam. Pšenica je le v najlepših sortah mogla obdržati se pri poprejšnjih cenah, sicer je pala za 10—15 kr. Prodali so je 15.000 metr. centov, bila je po 13 gold. 50 kr. — 14 gold. 20 kr. Reži je bilo jako malo na sejmju in so jo po 10 kr. cenejšo dajali, kakor oni teden. Ječmen se še vedno zane-marja, slabših sort nihče neče. Prodali so ga 5000 metr. centov po 9 gold. — 10 gold. 50 kr. Koruzo so le konsumenti nekoliko kupovali in se je za 10 kr. znižala; nova je bila po 6 gold. 40 kr. — 7 gold. 10 kr. Oves so tudi samo konsumenti kupovali, pa še ti malo; bil je za 10—15 kr. cenejši, in sicer po 8 gold. 55 kr. — 60 kr. Moka se je dobro obdržala pri poprejšnjih cenah.

Dunajska borza 20. decembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	60 gld.	25 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	40
1860 drž. posojilo	109	75
Akcije narodne banke	825	—
Kreditne akcije	135	10
London	125	75
Napol.	10	05 1/2
C. k. cekini	5	95
Srebro	113	50

Tržne cene

v Ljubljani 20. decembra t. l.

Pšenica hektoliter 10 gl. 20 kr.; — rež 6 gld. 80 kr.; — ječmen 5 gld. 20 kr.; — oves 3 gld. 75 kr.; ajda 6 gld. 40 kr.; — prosó 5 gld. 40 kr.; — koruza 6 gold. 50 kr.; krompir 100 kilogramov 4 gld. 10 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 82 kr.; — špeh frišen — gld. 62 kr.; — špeh povojen — gld. 75 kr.; jajce po 2 1/2 kr.; — mleka liter 7 kr.; govednine kilogram 48 kr.; — teletnine 54 kr.; — svinjsko meso 50 kr.; — sena 100 kilogramov 3 gld. 05 kr.; — slame 3 gold. 05 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 8 gold. 50 kr.; — mehka 5 gld. 50 kr.

Graške špiritne drože

dobivajo se vsak dan sveže (frišne) v prodajalnici steklenega blaga gosp. Franca Kolmana na glavnem trgu št. 236 iz prijaznosti do

(378—5) A. Schneiderja.
Menj ko pol kilograma (1 funt) se ne prodaje.

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Štev. 17661.

(407—2)

Vabilo.

Mnogostranske terjatve katere se posebno v zimskem času na mestni ubožni zavod stavijo, in primanjkljivost mestu na razpolaganje stoječih pripomočkov, da bi se saj večjem delu ubogih pomaglo, napotijo me, se tudi letos dozdej obstoječe človekoljubne navade držati, po kateri je mogoče pri bližajočem novem letu po milih darovih za uboge od navadnih voščil se oprostiti.

Oprostilni listki za voščila ob novem letu in godu dobodo se od zdaj naprej proti plačilu 50 kr. za vsakega posebej, pri gospodu kupčijske komore odborniku Karel Karingerju in pri mestni blagajnici.

Imena oprostjenih bodo se po „Laibacher Zeitung“ naznanila, torej naj se ime in stan natančno zaznamovati blagovoli.

Mestni magistrat v Ljubljani,

14. decembra 1876.

Ravnokar je v „Narodne tiskarni“ v Ljubljani izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.

Potem

Trije javni govori.

Govorili prof. Fr. Šuklje, Iv. Tavčar in prof. Fr. Wiesthaler v Ljubljanski čitalnici. 8° 9 pol. Cena 30 kr.

Dorško olje

iz sale kitovih jeter,

iz Borgena na Norveškem;

rumeno 1 steklenica 60 kr.;

nepremočljivo brez okusa in duha 1 steklenica 80 kr.;

sé železnim jodirom 1 steklenica 1 gold.

Da se ponarejevanju izogne vtisneno bode moje ime na vsakej steklenici.

(53—38)

Gabriel Piccoli,

lekar, na dunajske cesti v Ljubljani.

Pravo, nedišeče, okusno

Olje iz sala dorševih jeter

iz Bergena v Norvegiji,

frišno došlo.

Dobro zdravilo proti prsnim in pljučnim bolečinam. (381—5)

V flašah po 70 kr., z naukom, kako se rabi.

Pravo se dobiva pri Viktorju Trnkoczy, mestni trg št. 4, lekarna „pri samorogu“ v Ljubljani.

Premogokopna družba v Trbovljah.

Premogokopna družba v Trbovljah namerava po pismenem ponudbenem potu zagotoviti si za leto 1877 sledeče porabne materialije:

Železo, žreblje, dratene cveke, ključanice, les, raznosno mažo in svečavo, potrebe za postelje, rudokopsko orodje i. t. d. i. t. d.

Tiskani natančni zapisnik zgorenjih predmetov z natančnimi pogodbami se izve pri pisarni na Dunaji I., Wallnerstrasse št. 9 ali pa od tehnične direkcije v Trbovljah (Trifall). (404—2)

Nova slika.

Izšla je v Beču velika in umetniški izvedena slika

Srbski vojskovodje v srbsko-turškem ratu.

Milan M. Obrenović IV. Nikola I. Petrović Njeguš.

Generali: M. G. Černjajev, Ranko Alimpić, Franjo Čah in Kosta S. Protić. — Vojvode: Petar Vukotić, Božo Petrović, Orlja Plamenac in Mašo Vrbica. — Polkovniki: Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Antić, Teša Nikolić, Valdemar Bekker, Miloško Lešjanin. — Podpolkovniki: Sava Grujić, Vlaković, Kosta Bučević, Gruja Mišković. — Major Paja Putnik in arhimandrit N. Dučić.

Slika ima 22 verno po fotografijah narejenih lik z grbom Srbije in Črne gore.

Slika je litografiral A. Šubert.

Slika je 53 centimetrov visoka a 90 centimetrov široka.

Cena je sliki 1 gl. 20 kr.

Naročbine se pošiljajo na ovo adresu:

P. Janković, Wien, VIII., Piaristengasse Nr. 49.

Novci se pošiljajo v plačanem pismu, ali po poštni napotnici; komur je lažje, naj na correspondenc-karti javi, pa se mu bo s povzetjem poslalo.

Prepodavci, koji za gotov novce naroče najmanje 10 komadov, dobivajo komad po 1 gld. in franco pošiljanje.

Cena ove velike in umetniško izvedene slike je tako majhena, da jo vsak kupiti more.

Brez ove slike naj ne bo nijedna obitelj, koja se interesuje za rat Srbije in Črne gore s turško carevino. (349—16)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.